

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-08-22

Vår referens

Jennie Sjöwall

Stadsjurist

jennie.sjowall@malmö.se

Ändring av lokal ordningsstadga

TN-2024-1387

Sammanfattning

Det har framkommit att användning av lustgas i berusningssyfte — utöver att det har miljö- och hälsoskadliga effekter — utgör ett ordnings- och säkerhetsproblem. I syfte att upprätthålla den allmänna ordningen föreslås att en ny paragraf om att förbjuda användning av lustgas i berusningssyfte, inom ett avgränsat område, införs i den lokala ordningsstadgan.

För fullständig redogörelse för föreslagna ändringar hänvisas till redogörelse för ärendet, stadgetext och bilagd karta.

En revidering av den lokala ordningsstadgan kräver, förutom antagande av tekniska nämnden och kommunfullmäktige, även länsstyrelsens godkännande. Ett godkännande, likväl som ett beslut från länsstyrelse att upphäva antagna ändringar, ska anslås på Malmö kommuns anslagstavla.

Ärendet behöver hanteras skyndsamt med beslut i kommunfullmäktige den 26 september då förtäring av lustgas har blivit ett reellt ordningsproblem och att ett förbud brådskar för att upprätthålla den allmänna ordningen. Förvaltningen föreslår därför nämnden att beslutet justeras omedelbart.

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslås besluta

att godkänna förslag till ändringar av lokal ordningsstadga för Malmö kommun, att överlämna ärendet till kommunfullmäktige för godkännande, samt att förklara beslutet för omedelbart justerat.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse TN 240827 Tjänsteskrivelse "Ändring av lokal ordningsstadga; lustgas"

- Lustgasförtäring_karta

Beslutsplanering

Tekniska nämnden 2024-08-27

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Ärendet

Ordningsföreskrifter enligt Ordningsslagen (1993:1617) får inte angå förhållanden som är reglerade i nämnd lag eller lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Ju mer ingripande de är gällande sakligt innehåll desto större precision krävs i hur långtgående de geografiskt och tidsmässigt får vara.

Användning av lustgas som berusningsmedel har ökat kraftigt och som konsekvens av detta även antalet samtal till Giftinformationscentralen. På nationell nivå har regeringen 26 juni i år förlängt ett uppdraget som Läkemedelsverket, Giftinformationscentralen, Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna gemensamt har att sprida information om lustgas och de skador som kan uppstå till följd av bruk av lustgas i berusningssyfte. I en offentlig utredning (SOU 2024:23, ”En tryggare uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas”) föreslås försäljning av lustgas för användning i berusningssyfte förbjudas. En lag är tänkt att träda i kraft i januari 2026. Denna har sin grund i nationella mål för folkhälsa och mål för barnrättspolitik. Mål som även berör Malmö stad.

Utöver att intag av lustgas kan leda till allvarliga och kroniska skador är det också en aggressiv växthusgas. Kostnaderna för otillåten nedskräpning genom lustgastuber är stora. I Malmö har Polismyndigheten rapporterat om frekventa ordningsingripanden. Det är fråga om uttryckningar kopplade till högljuda och berusade ungdomsgång som stör ordningen. Det kan även vara att försäljare av lustgas kör vårdslöst relaterat till försäljningssituationer (enligt uppgift från Polismyndigheten). Genom underhandskontakter med olika aktörer – interna, såväl som externa, däribland socialsekreterare, ordningsvakter, renhållningspersonal, miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt polis – har framkommit att tomma lustgastuber påträffas, såväl centralt i Malmö som i ytterområden, i stor omfattning. Rapporter om lustgasbruk och spår av sådan användning kommer även från medborgare. Det har kunnat konstateras att försäljning och användning av lustgas utgör ett reellt ordnings- och säkerhetsproblem.

Ärendet om att förbjuda bruk av lustgas i berusningssyfte har initierats av fastighets- och gatukontoret, efter framställan från och kontakter med polisen i Malmö, sett till ordnings- och säkerhetsingripanden. Fastighets- och gatukontoret har redan under sen höst 2023 därför tagit underhandskontakter med polis samt internt bland annat med Fastighets- och gatukontorets entreprenör för renhållning Kommun teknik (Serviceförvaltningen) och Arbetsmarknads- och socialförvaltningen (Ungdomsfält).

Vidare har informationsutbyte och kommunikation skett med lokal polis samt med andra kommuner som vidtagit åtgärder för att förbjuda lustgasbruk i sina lokala ordningsföreskrifter. Förfrågan har också ställts till Länsstyrelsen i Skåne om förekomst av beslut att upphäva regleringar av lustgasanvändning.

Med hänsyn till att Malmö stads lokala ordningsstadga är under översyn – motiverat bland annat av förändrat språkbruk och ny lagstiftning – pausades utredningen av möjligheten att införa en ny paragraf om reglering av lustgasbruk i gällande ordningsstadga. Detta för att ny bestämmelse, av effektivitetsskäl, skulle tas med i den större revideringen.

Polismyndigheten har emellertid under våren 2024 avhört med rapportering om ordningsingripanden. Genom medierapportering har till allmänhetens kännedom kommit omhändertagande enligt tvångslagstiftning kopplat till missbruk av lustgas. Framställningar har även kommit från politiskt håll om ett behov av att hantera frågan. Fastighets- och gatukontoret kan konstatera ett behov av att återuppta handläggning av ärendet och hantera det som en specifik framställan om ändring i gällande lokal ordningsstadga avseende enbart lustgasen. Förnyade underhandskontakter har således tagits med Polismyndigheten, ordningsvakter (Securitas), Kommunteknik (Serviceförvaltningen), Arbetsmarknads- och socialförvaltningen genom Ungdomsfält och uppsökande verksamhet, Miljöförvaltningen (Enheten för trygghet och samordnad tillsyn) samt breddade interna kontakter hos Fastighets- och gatukontoret med Markavtalsenhet, Fastighetsavdelning och sektion för upplåtelse. Syftet har varit att få till en geografisk avgränsning som är motiverad utifrån problemets utbredning.

Vid en sammantagen genomgång av tidigare och förnyade underhandskontakter har framkommit att lustgasbruket inte är avgränsat till specifika platser, utan spår efter detta finns spritt över hela Malmö kommun. Det kan röra sig om parker (Pildammsparken, Kungsparken, Slottsparken, Folkets park, med flera), lekplatser, skolgårdar, återvandsgränder, buskage, tågstationer med omnejd, såväl som samtliga stadsdelar och tätbebyggda områden utanför både Inre och Yttre Ringvägen. Fynd kan emellertid även göras utanför naturliga vistelseområden som tätort, stadskärna och parker, på platser såsom i vägrenar och invid motorvägar.

Polismyndigheten har framställt att ett förbud lämpligen bör gälla för hela Malmö kommun, men annars att området bör avgränsas av Yttre ringvägen och även inkludera Bunkeflostrand, Klagshamn, Käglinge, Oxie och Tygelsjö. Som tredje alternativ har framhållits ett område som innefattar Malmö stad, stadsdelar/tätorter mellan Inre ringvägen samt nyss nämnda orter/stadsdelar utanför Yttre Ringvägen.

Vid förnyad kontakt med Polismyndigheten, för att efterhöra vilket av det andra eller tredje nämnda alternativen som bäst möjliggör övervakning och ingripanden från polisen, är responsen att det är alternativ nummer två. Fastighets- och gatukontoret konstaterar att detta alternativ även återspeglas väl i andra tillfrågade aktörers återgivanden av var de sett problem med lustgasanvändning.

I sammanhanget ska sägas att begreppet tätort som används i förslaget till ny 13 a § har sitt ursprung i Nationalencyklopedins definition av begreppet. – Tätort, en för de nordiska länderna gemensam befolkningsstatistisk benämning på tätbebyggt område med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen (utan hänsyn till församlings-, kommun- eller länsgränser).

Avslutningsvis kan ett förbud att använda lustgas inte anses lägga onödigt tvång på allmänheten eller innebära obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. I likhet med förtäring av alkohol, får intag av lustgas i berusningssyfte, vidare vara ett fenomen som typiskt sett kan innebära störning. Sådan störning har, oaktat detta, kunnat konstateras, bland annat i form av ordnings- och säkerhetsproblematik på i bilaga avgränsat område. Ett förbud enligt redogörelse i ny paragraf 13 a § i lokal ordningsstadga för Malmö kommun med bilaga motiveras av att det behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen inom dessa områden. En reglering kan förhoppningsvis även underlätta brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete som bedrivs i samverkan mellan Malmö stad och polisområde Malmö.

Nuvarande text

//Föreskrifternas tillämpningsområde

3 §

Vid tillämpningen av 3 kap. ordningslagen (1993:1617) och dessa föreskrifter ska, med stöd av 1 kap. 2 § andra stycket ordningslagen (1993:1617), följande områden jämföras med offentlig plats: Riberborgsstranden, Limhamnsfältet, Sibbarps badpark inklusive Hammars park, Klagshamns badplats och kulturreservatet kring Malmöhus.

Ny text (i kursiv text)

//Föreskrifternas tillämpningsområde

3 §

Vid tillämpningen av 3 kap. ordningslagen (1993:1617) och dessa föreskrifter ska, med stöd av 1 kap. 2 § andra stycket ordningslagen (1993:1617), följande områden jämföras med offentlig plats: Ribersborgsstranden, Limhamnsfältet, Sibbarps badpark inklusive Hammars park, Klagshamns badplats, kulturreservatet kring Malmöhus och *vad avser 13 a § Folkets park.*

Ny paragraf (med anledning av förslag till förbud)

13 a §

Det är förbjudet att på offentlig plats inom nedan angivet område använda lustgas i berusningssyfte.

Med offentlig plats likställs i denna paragraf begravningsplats eller skolgård som är tillgänglig för allmänheten.

Det område som avses med bestämmelsen innefattar Malmö stad, begränsat av Malmös Yttre Ringväg, samt även stadsdelar och tätorter områden utanför denna väg: Bunkeflostrand – innefattande Strandhem, Klagshamn, Käglinge, Oxie – innefattande Toarp och Tygelsjö, till den del dessa är innanför kommungräns.

Områdets utbredning framgår av karta (se bilaga — Förtäring av lustgas).

Tekniska nämnden föreslås besluta att godkänna lämnat förslag till ändringar av lokal ordningsstadga för Malmö kommun.

Ansvariga

Maria Hultin Avdelningschef

Tobias Nilsson Direktör